مىللەتنىڭ گۈللىنىشى ئۈچۈن - قەھرىمانلار، قۇربانلار شەجەرىسى

جاڭ يېلياڭ: 65 پەلەمپەي ئۇرغۇپ تۇرغان قەھرىمانلىق جاسارىتىگە گۇۋاھ بولدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، خاڭجوۋ تېلېگراممىسى (مۇخبىر ما جيەن) «تۇتۇلدىمۇ...» بۇ، قارا كۈچلەرگە زەربە بېرىش خەلق ساقچىسى جاڭ يېلياڭنىڭ خىزمەتداشلىرىغا قالدۇرغان ئەڭ ئاخىرقى سۆزى ئىدى. پىچاقنى پۇلاڭلىتىپ قولغا ئېلىشقا قارشىلىق كۆرسەتكەن قارا نىيەتلەر ئالدىدا، ئۇ ھاياتى بىلەن ھېسابلاشماي تۇسۇپ، ئېغىر يارىلانغاندىن كېيىنمۇ يەنىلا كۈچەپ قوغلاپ تۇتقان، بىنادىكى 65 پەلەمپەي ئىسسىق قان بىلەن بويالغان، كارىدورنىڭ تېمىدا ئۇنىڭ قولىدىن چىققان قان ئىزى قالغان. ئۇنىڭ چىڭ تۇرۇشى بىلەن، مۇۋەپپەقىيەتلىك تۇتۇشقا قىممەتلىك ۋاقىت قولغا كەلتۈرۈلگەن، شۇنداقلا ھاياتىدىكى ئەڭ ئاخىرقى بىر تامچە قېنى ئېقىپ تۈگىگەن.

جاڭ يېلياڭ، 1962 - يىلى 7 - ئاينىڭ 13 - كۈنى جېجياڭ خاڭجوۋدىكى شياۋشەندە تۇغۇلغان، 1992 - يىلى 6 - ئايدا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسىگە كىرگەن، 1995 - يىلى 12 - ئايدا جامائەت خەۋپسىزلىكى خىزمىتىگە قاتناشقان، ئىلگىرى جېجياڭ ئۆلكىسى خاڭجوۋ شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسى شياۋشەن رايونلۇق شۆبە ئىدارىسى ئامانلىق ساقلاش چوڭ ئەترىتىنىڭ خەلق ساقچىسى، مۇئاۋىن چوڭ ئەترەت باشلىقى بولغان. 2004 - يىلى 1 - ئاينىڭ 4 - كۈنى كەچتە، ئۇ پىچاق كۆتۈرۈپ قولغا ئېلىشقا قارشىلىق كۆرسەتكەن قارا نىيەتلەر بىلەن باتۇرلارچە ئېلىشىپ، بەختكە قارشى بەدىنىنىڭ بىرنەچچە يېرىگە پىچاق تىقىلىپ قەھرىمانلارچە قۇربان بولغان. شۇ يىلى، جاڭ يېلياڭغا پۈتۈن مەملىكەت بويىچە جامائەت خەۋپسىزلىكى سىستېمىسىدىكى 1 - دەرىجىلىك قەھرىمان نەمۇنچى، دەپ تولۇقلاپ نام بېرىلگەن، ئىنقىلابىي قۇربان، دەپ تەستىقلانغان.

2004 - يىلى 1 - ئاينىڭ 4 - كۈنى سائەت 16 ئەتراپىدا، خاڭجوۋ شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسى شياۋشەن رايونلۇق شۆبە ئىدارىسى بىرەيلەننىڭ بىرنەچچە جىنايەت گۇماندارى تەرىپىدىن مەلۇم مېھمانسارايغا قانۇنسىز قاماپ قويۇلغانلىقى توغرىسىدىكى دېلو مەلۇماتىنى قوبۇل قىلغان. جاڭ يېلياڭ مەلۇم قىلىنغان ئەھۋالنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن ئائىلىسىدىكىلەر بىلەن ئالدىراپلا خوشلىشىپ، دېلو يۈز بەرگەن جايغا قاراپ ئاتلانغان. ئۇ بۇ دېلودىكى باش پىلانلىغۇچىنىڭ شۇ كۈنى كەچتە بۇ مېھمانسارايغا قايتىپ كېلىدىغانلىقىدىن تاسادىپىي خەۋەر تېپىپ، كەسكىنلىك بىلەن خادىملارنى تەشكىللەپ دەرھال تۇۋدە توشقان كۈتكەندەك تۇتۇشنى قارار قىلغان.

تۇتۇش جەريانىدا، جاڭ يېلياڭ ۋە ئۇنىڭ خىزمەتداشلىرى ئىككى جىنايەت گۇماندارى بىلەن قاپقاراڭغۇ، تار كارىدوردا ئېلىشقان. قارا نىيەتلەر پىچاقنى پۇلاڭلىتىپ قولغا ئېلىشقا قارشىلىق كۆرسەتكەن، جاڭ يېلياڭنىڭ بەدىنىنىڭ بىرقانچە يېرىگە پىچاق تىقىلغان، بۇنىڭ ئىچىدە بىر پىچاق يۈرىكىگە تىقىلغان. ئاخىر، ئىشىك ئېچىلىپ، گۇماندارلار ئالاقزادە بولۇپ قېچىپ كەتكەن. قانغا بويالغان جاڭ يېلياڭ يەنىلا قەيسەرلىك بىلەن توختىماي قوغلىغان، يەنە بىر قېتىم قارا نىيەتلەر تەرىپىدىن پىچاق تىقىلىپ يارىلانغان، ئاخىر يارىسى زىيادە ئېغىر بولغاچقا، قۇتقۇزۇش ئۈنۈم بەرمەي قەھرىمانلارچە قۇربان بولغان. يېرىم يولدا ئۇ قانغا بويالغان يان تېلېفوننى ئېلىپ، سىرتتا بۇيرۇق كۈتۈپ تۇرغان خىزمەتداشلىرى بىلەن ئالاقىلاشماقچى بولۇپ، بىرنەچچە قېتىم ئېغىزىنى ئاچقان بولسىمۇ، لېكىن بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلالمىغان.

جاڭ يېلياڭ كىچىكىدىن باشلاپ بىر خەلق ساقچىسى بولۇشنى ئۆزىنىڭ غايىسى قىلغان. 1995 - يىلى، ئىقتىسادىي تەرەققىيات ۋە جەمئىيەت ئامانلىقى ئېھتىياجى تۈپەيلىدىن، خاڭجوۋ شياۋشەن جەمئىيەتكە يۈزلىنىپ جامائەت خەۋپسىزلىكى خەلق ساقچىلىرىنى قوبۇل قىلغان، جاڭ يېلياڭ ئىمتىھان بېرىش ئارقىلىق ئارزۇسى بويىچە ساقچىلىققا كىرگەن. ئۇ كۈچلۈك مەسئۇلىيەت تۇيغۇسى ۋە بۇرچ تۇيغۇسى بىلەن قېتىرقىنىپ ئۆگىنىش ئارقىلىق كەسپىي ماھارىتىنى ئۈزلۈكسىز ئۆستۈرۈپ، تېزلىكتە كەسپىي تايانچقا ئايلانغان، تەييارلىق سوراق خىزمىتى بىلەن شۇغۇللانغان ئۈچ يىلدا 380 دېلونى بېجىرىپ، 480 نەچچە جىنايەت گۇماندارىنى چوڭقۇر قېزىپ چىققان.

ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشتىن بۇيان، شياۋشەننىڭ ئىقتىسادى ئۇچقاندەك تەرەققىي قىلدى، زاۋۇتلار كۆپەيدى، پۇقرالارنىڭ ھەميىنى تومپايدى. ھالبۇكى، مولچىلىققا تولغان بۇ تۇپراق جىنايەتچى ئۇنسۇرلارنىڭ «ئالتۇن قېزىش»نى مەقسەت قىلىدىغان جايى بولۇپ قالغان. 2003 - يىلى يىل بېشىدا، شياۋشەن شۆبە ئىدارىسى ئامانلىق ساقلاش چوڭ ئەترىتى قارمىقىدا بىر ئالاھىدە ھەرىكەت ئەترىتى تەسىس قىلىپ، لۈكچەكلىك، رەزىل كۈچلەر جىنايىتىگە مەركەزلىك زەربە بېرىشنى قارار قىلغان. تەشكىلنىڭ ئەستايىدىل باھالىشى ئارقىلىق، رەھبەرلەر ۋە خىزمەتداشلارنىڭ نەزەرىدىكى «قارا كۈچلەرنى تازىلاش ماھىرى» جاڭ يېلياڭ پۈتۈن رايوندىكى قارا، رەزىل كۈچلەرنى يوقىتىش ئېغىر ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالغان.

شۇ چاغدىكى خاڭجوۋ شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسى شياۋشەن رايونلۇق شۆبە ئىدارىسىنىڭ ئىدارە باشلىقى يۈ جاڭچۈننىڭ ئېسىدە قېلىشىچە، قىسقىغىنا توققۇز ئاي ۋاقىتتا، ئالاھىدە ھەرىكەت ئەترىتى قارا، رەزىل جىنايەت شايكىسىدىن جەمئىي توققۇزنى يوقىتىپ، 120 نەچچە جىنايەت گۇماندارىنى قولغا چۈشۈرگەن.

جاڭ يېلياڭنىڭ يۇرتى جېجياڭ خاڭجوۋدا قەھرىماننىڭ پىداكارلىق كۆرسىتىش روھى ئىزچىل داۋاملىشىپ كەلمەكتە، ئۇنىڭ ھېكايىسى ئىزچىل يېزىلماقتا. ھەربىر چىڭمىڭدا، مەيلى بۇرۇنقى سەپداشلىرى بولسۇن ياكى ئەمدىلا خىزمەتكە قاتناشقان يېڭى ساقچىلار بولسۇن، ھەممىسى ئۆزلۈكىدىن ئۇنىڭ قەبرىسى ئالدىغا بېرىپ تەزىيە بىلدۈرىدۇ. جاڭ يېلياڭنىڭ ئىلگىرىكى خىزمەتدىشى ۋاڭ شىڭئەننىڭ ئېيتىشىچە، بۇ ئون نەچچە يىلدىن بۇيان، جاڭ يېلياڭنىڭ خەتەرنى ئۆزىگە قالدۇرۇشتەك خىسلىتى ئۇلارغا ئىزچىل چوڭقۇر تەسىر كۆرسىتىپ كېلىۋېتىپتۇ.

قەھرىمان قەھرىمانلارچە قۇربان بولۇپ 14 يىلدىن كېيىن، ئۇنىڭ قىزى جاڭ بىجىنمۇ ساقچى فورمىسى كىيدى. «بۈگۈنكى كۈندە بۇ فورمىنى كىيىپ، مەن دادامنىڭ مەسئۇلىيىتى ۋە ھەرىكەتلەندۈرگۈچ كۈچىنى بارا - بارا چۈشەندىم، ئۇنىڭ ئەينى ۋاقىتتىكى قارارىنى چۈشەندىم.» جاڭ بىجىن ھەر قېتىم دادىسىغا تەزىيە بىلدۈرگەندە ساقچى فورمىسىنى كىيىدۇ. قۇياش نۇرى ئاستىدا، مۇرىسىدىكى ساقچى ئىزنىكى ۋاللىداپ كۆزنى قاماشتۇرىدۇ.

خەلق قەدىرلەيدىغان سادىق قوغدىغۇچى رىبىن چاڭشيا

رىبىن چاڭشيانىڭ سۈرىتى. □ شىنخۇا ئاگېنتلىقى تارقاتقان

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، جېڭجوۋ تېلېگراممىسى (مۇخبىر خەن چاۋياڭ) دېڭفېڭ شەھىرىدىكى رىبىن چاڭشيانىڭ ئىش ئىزلىرى كۆرگەزمە سارىيىدا ئېكسكۇرسىيەچىلەرنىڭ ئايىغى ئۈزۈلمەيتتى. كۆرگەزمە سارىيىدا سۈرەت، ئەمەلىي بۇيۇم ۋە فىلىم - سىن ماتېرىياللىرى قاتارلىقلار ئارقىلىق رىبىن چاڭشيانىڭ «ئومۇم ئۈچۈن ساقچى بولۇش، خەلق ئۈچۈن قانۇن ئىجرا قىلىش»تەك ھاياتى قايتا نامايان قىلىنىپ تۇراتتى.

رىبىن چاڭشيا 1964 - يىلى تۇغۇلغان، خېنەن ئۆلكىسىنىڭ سۇيشيەن ناھىيەسىدىن. 1983 - يىلى ساقچى مەكتىپىنى پۈتكۈزگەندىن كېيىن، جېڭجوۋ شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسى جۇڭيۈەن شۆبە ئىدارىسىگە تەقسىم قىلىنىپ تەييارلىق سوراق خىزمىتى بىلەن شۇغۇللانغان. 1992 - يىلى 12 - ئايدا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسىگە كىرگەن. ھايات ۋاقتىدا دېڭفېڭ شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسىنىڭ ئىدارە باشلىقى ئىدى.

ساقچى بولغان 21 يىلدا، ئۇ باشتىن - ئاخىر خەلق ئاممىسىنىڭ دەردى ۋە ئامانلىقىنى كۆڭلىگە پۈكۈپ، سادىقلىق بىلەن ۋەزىپە - مەسئۇلىيىتىنى تولۇق ئادا قىلىپ، بىر تەرەپنىڭ ئامانلىقىنى ساقلاپ، ئاممىنىڭ كەڭ تەرىپلىشىگە ئېرىشكەن. رىبىن چاڭشيا ئىلگىرى كۆپ قېتىم خىزمەت كۆرسىتىپ مۇكاپاتلانغان، 40 نەچچە قېتىم شەرەپ بىلەن مەملىكەتلىك 1 - ماي ئەمگەك مېدالى، مەملىكەتلىك ياشلار ئىش ئورنى ماھىرى، مەملىكەتلىك 8 - مارت قىزىل بايراقدارى، مەملىكەت بويىچە مۇنەۋۋەر خەلق ساقچىسى قاتارلىق تۈرلۈك شەرەپلىك ناملارغا ئېرىشكەن.

قاتتىق سىناقلاردىن ئۆتەلەيدىغان كەسپىي ساپاسى، كۈچلۈك مەسئۇلىيەتچانلىقى بولغاچقا، ھەرقانداق جىنايەت گۇماندارىنىڭ رىبىن چاڭشيانىڭ قولىدىن قېچىپ كېتىشكە ئۇرۇنۇشى خام خىيال ئىدى. ئىستاتىستىكىغا ئاساسلانغاندا، رىبىن چاڭشيا جۇڭيۈەن شۆبە ئىدارىسىدە تەييارلىق سوراق خىزمىتى بىلەن شۇغۇللانغان مەزگىلدە، جەمئىي 1072 قېپقالغان جىنايەتنى قېزىپ، بېسىلىپ قالغان دېلونى پاش قىلىپ، 950 نەچچە جىنايەت گۇماندارىنى قولغا چۈشۈرۈپ، خېنەن جامائەت خەۋپسىزلىكىنىڭ تەييارلىق سوراق تارىخىدا تەڭداشسىز نەتىجىلەرنى ياراتقان.

2001 - يىلى 4 - ئايدا، رىبىن چاڭشيا دېڭفېڭ شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسىنىڭ ئىدارە باشلىقلىقىغا تەيىنلىنىپ، خېنەن ئۆلكىسىنىڭ جامائەت خەۋپسىزلىكى سىستېمىسىدىكى تارىختىن بۇيانقى تۇنجى ئايال جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارە باشلىقى بولۇپ قالغان. شۇ جايدا تۈرلۈك دېلولارنىڭ يىغىلىپ قېلىشى ئېغىر بولغاچقا، رىبىن چاڭشيا «100 كۈنلۈك دېلو پاش قىلىش ھەل قىلغۇچ جېڭى»نى تەشكىللىگەن. بولۇپمۇ دېڭفېڭ بېيشاخۇ كۆلى بويىدىكى قانۇنسىز قاماپ قويغان، قاقتى - سوقتى قىلغان، بىگۇناھلارنى ئۇرغان - ئۆلتۈرگەن، خەلقنىڭ نەپرىتى ئىنتايىن زور بولغان ۋاڭ سۇك قارا جەمئىيەت خاراكتېرىدىكى جىنايەت شايكىسىغا قارىتا، رىبىن چاڭشيا ئەتراپلىق تەكشۈرۈش، ماھىرلىق بىلەن چارە - تەدبىر قوللىنىش ئارقىلىق، كادىر - ساقچىلارنى تەشكىللەپ ۋاڭ سۇك ۋە ئۇنىڭ 65 شايكا ئەزاسىنىڭ ھەممىسىنى قانۇن تورىغا چۈشۈرگەن. چوڭ دېلو، مۇھىم دېلو ۋە چىگىش دېلولارنى ئارقا - ئارقىدىن پاش قىلغاچقا، شۇ جايدىكى ئاما چاۋاك چېلىپ تەنتەنە قىلىپ، ھەممەيلەن دېڭفېڭغا بىر «كارامەت ئايال ساقچى» كەپتۇ دېيىشكەن.

2004 - يىلى 4 - ئاينىڭ 14 - كۈنى كەچتە، رىبىن چاڭشيا جېڭجوۋ شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسىدە خىزمەتتىن دوكلات بېرىپ بولۇپ، بىر مۇھىم، زور دېلونى پاش قىلىش خىزمىتىگە ئورۇنلاشتۇرما قىلىش ئۈچۈن كېچىلەپ دېڭفېڭغا قايتقان، يولدا بەختكە قارشى قاتناش ھادىسىسىگە ئۇچراپ ۋاپات بولغان، شۇ يىلى ئۇ ئەمدىلا 40 ياشتا ئىدى. 2004 - يىلى 5 - ئاينىڭ 1 - كۈنى، ئۇنىڭغا مەملىكەتلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى سىستېمىسىدىكى 1 - دەرىجىلىك قەھرىمان نەمۇنچى، دېگەن نام تولۇقلاپ بېرىلگەن. 2019 - يىلى 9 - ئايدا، ئۇنىڭغا يەنە شەرەپ بىلەن «ئەڭ گۈزەل كۆرەش قىلغۇچى» دېگەن نام بېرىلگەن.

رىبىن چاڭشيا دېڭفېڭ شەھىرىدىكى لېيەنتيەن ئاممىۋى قەبرىستانلىقىغا دەپنە قىلىنغان، ھەر يىلى دېڭفېڭ شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسى خەلق ساقچىلىرىنى تەشكىللەپ تەزىيە بىلدۈرۈش پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇپ، رىبىن چاڭشيانىڭ شانلىق ئىش ئىزلىرىنى ياد ئېتىپ، رىبىن چاڭشيا روھىنى ئەۋج ئالدۇرىدۇ.

«ئانام ۋاپات بولغىلى 16 يىل بولاي دېدى، مېنىڭ ساقچى بولغىنىمغىمۇ 11 يىل بولدى. ساقچى بولغاندىن كېيىن، مەن ساقچىلارنىڭ ئۆتكۈنىمەي مەسئۇلىيەتنى زىممىگە ئالىدىغانلىقىنى تېخىمۇ چۈشەندىم، مەن ئىزچىل ئانامنىڭ ئىزىنى بويلاپ جاسارەت بىلەن ئالغا ئىلگىرىلەپ، چىن قەلبىم، چىن ھېسسىياتىم، چىن مۇھەببىتىم بىلەن ئاممىنىڭ ئامانلىقىنى قوغدايمەن.» رىبىن چاڭشيا ۋاپات بولغاندا، ئوغلى ۋېي جېنياۋ تېخى 17 ياشقىمۇ كىرمىگەنىدى، بۈگۈنكى كۈندە 32 ياشقا كىرگەن بولۇپ، جېڭجوۋ شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسىنىڭ بىر خەلق ساقچىسى، «مەن ئانامنىڭ ئارزۇسىغا ۋارىسلىق قىلىپ، سادىق بولۇش ئەسلىي خىسلىتىنى مەڭگۈ ساقلاپ، خەلقنى سۆيىدىغان بىر ياخشى ساقچى بولىمەن».

مەڭگۈ توزىماس «ئېگىز تاغدىكى قار لەيلىسى» چى ئەيچۈن

چى ئەيچۈننىڭ سۈرىتى. □ شىنخۇا ئاگېنتلىقى تارقاتقان

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، لاسا تېلېگراممىسى (مۇخبىر بەي شاۋبو) ئېگىز تاغدىكى قار لەيلىسى دېڭىز يۈزىدىن 5000 - 6000 مېتىر ئېگىزلىكتىكى مۇزلۇق چوققا، قارلىق چوققىلاردا ئۆسىدىغان بولۇپ، سوغۇققا، قار - شىۋىرغانغا چىداملىق، چىرايلىق، ساپ بولۇپلا قالماي، يەنە كېسەل داۋالاپ ئادەم قۇتقۇزۇشقا ئىشلىتىلىدۇ. 2003 - يىلى 12 - ئايدا، چى ئەيچۈن كېسەل سەۋەبىدىن ناچۇ بەنگې ناھىيەلىك پارتىيە كومىتېتى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزاسى، تەشكىلات بۆلۈمىنىڭ بۆلۈم باشلىقلىق ئىش ئورنىدا ۋاپات بولغاندا ئاران 40 ياشتا ئىدى. ئۇ خۇددى ئېگىز تاغدىكى چىرايلىق قار لەيلىسىگە ئوخشاش كىشىلەرنىڭ قەلبىدە مەڭگۈ پورەكلەپ ئېچىلىدۇ.

شىزاڭ ناچۇنىڭ دېڭىز يۈزىدىن ئوتتۇرىچە ئېگىزلىكى 4500 مېتىردىن ئاشىدۇ، ھاۋادىكى ئوكسىگېن مىقدارى دېڭىز يۈزىدىكىنىڭ يېرىمىغا يەتمەيدۇ، قىش پەسلى يېرىم يىلغا يېتىدۇ، تېمپېراتۇرا ئەڭ تۆۋەن بولغاندا نۆلدىن تۆۋەن 40 سېلسىيە گرادۇسقا چۈشىدۇ.

1984 - يىلى چى ئەيچۈن شىزاڭ دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق شۆيۈەنىنى پۈتكۈزۈپ، تەشەببۇسكارلىق بىلەن ناچۇگە بېرىپ خىزمەت قىلىشنى تەلەپ قىلغان. نۇرغۇن كىشىنىڭ چۈشەنمەسلىكىگە قارىتا، چى ئەيچۈن مۇنداق دېگەن: «ھامان بىر كىشى چەت رايونلاردا، شارائىتى ياخشى بولمىغان جايلاردا خىزمەت قىلىشى كېرەك».

1989 - يىلى ۋە 1994 - يىلى ناچۇ ئىككى قېتىم ئېغىر قار ئاپىتىگە ئۇچرىغان. ۋىلايەتلىك چارۋىچىلىق ئىدارىسى چارۋىچىلىق بۆلۈمىنىڭ مۇئاۋىن بۆلۈم باشلىقى بولۇش سۈپىتى بىلەن، چى ئەيچۈن ئەترەت باشلاپ قارلىق دالىدا پىيادە مېڭىپ قاپسىلىپ قالغان چارۋىچىلارنى ئىزدىگەن. ھەر كۈنى ئون نەچچە سائەت يول يۈرۈپ، قورسىقى ئاچسا ئازراق تەييار چۆپ يەپ، ئۇسساپ كەتسە ئازراق قار يەپ، 450 مىڭ كۋادرات كىلومېتىر دائىرىدىكى چارۋىچىلارنىڭ كونكرېت ئورنىنى تەكشۈرۈپ ئېنىقلاپ، ئاپەتتىن قۇتقۇزۇش ماددىي ئەشيالىرىنىڭ ھەممىسىنىڭ چارۋىچىلارنىڭ قولىغا يەتكۈزۈلگەنگە قەدەر، ماددىي ئەشيالارنى تەڭشەش ۋە كېسەللەرنى داۋالاش لايىھەسىنى تەتقىق قىلىپ تۈزۈپ چىققان.

بەنگې ناھىيەسى ناچۇنىڭ غەربىدىكى ئەڭ جاپالىق تۆت ناھىيەنىڭ بىرى. 2000 - يىلى 10 - ئايدا، چى ئەيچۈن ۋەزىپىگە تەيىنلەنگەندىن كېيىن، دەرھال ھەربىر يېزا - بازار ۋە ئورۇنلارغا بېرىپ زىيارەت قىلىپ تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلغان. ھەر قېتىم يېزىغا چۈشكەندە ھەمىشە نەچچە سائەتلەپ پىيادە يول يۈرگەن، بۇ، بەدەنگە قويۇلغان قاتتىق سىناق ئىدى، خىزمەتداشلىرى دائىم قارىماققا ئاجىز كۆرۈنىدىغان بۇ ئايالدىن ئەنسىرىگەن. لېكىن ئۇ كۆپچىلىككە تەسەللىي بېرىپ: «تەشكىلات بۆلۈمىنىڭ بۆلۈم باشلىقى تۆۋەنگە چۈشمىسە، كۆڭلىدە سان بولۇشنى قانداق ئىشقا ئاشۇرالايدۇ؟ كادىرلارغا ئوبيېكتىپ، ئادىل، باراۋەر باھا بېرىشكە قانداق كاپالەتلىك قىلغىلى بولىدۇ؟» دېگەن.

چى ئەيچۈن يېنىدا ئېلىپ يۈرگەن بىر كىچىك دەپتەرگە ئىمىر - چىمىر ئىسىملارنى يېزىپ، تۈرلۈك ئىختىساسلىقلارنىڭ ئۇچۇرلىرىنى تەپسىلىي خاتىرىلىگەن، بۇ، ئۇ ھەرقايسى يېزا - بازارلار ئۈچۈن تاللىغان مۇنەۋۋەر ياش كادىرلار ئىدى.

تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىش ئاساسىدا، 2002 - يىلىدىن باشلاپ، ناھىيەلىك پارتىيە كومىتېتى كادىرلارنى خېلى زور دەرىجىدە تەڭشىگەن، ئىلگىرى - كېيىن بولۇپ 45 كادىر بۆلۈم دەرىجىلىك رەھبەرلىك ئورنىغا چىققان، ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىچە يېشى ئىلگىرىكىدىن تۆت ياش كىچىك بولۇپ، بىلىملىك، ئىقتىدارى كۈچلۈك، ئىدىيەسى جانلىق بىر تۈركۈم ياش كادىرلار بەنگېنى گۈللەندۈرۈشتىكى تايانچ كۈچكە ئايلانغان.

«پارتىيە بىر تۈپ چوڭ دەرەخكە ئوخشايدۇ، ئاساسىي قاتلام تەشكىلاتى دەل يىلتىز.» چى ئەيچۈن مۇنداق دېگەن: تەشكىلات بۆلۈمىنىڭ بۆلۈم باشلىقى بولۇش سۈپىتى بىلەن، بىرىنچى مۇھىم خىزمىتىم بۇ چوڭ دەرەخنى بوك - باراقسانلاشتۇرۇش.

چى ئەيچۈن ئاڭلىقلىق بىلەن پاك - تەلەپچان بولۇش جەھەتتە ئۈلگە بولغان، بەزىلەر ئۇنى «يۈز - خاتىرە قىلمايدىغان ئادەم»، ئادەمگەرچىلىكنى بىلمەيدۇ، دېگەن. لېكىن، تېخىمۇ كۆپ ھەققىي قىيىنچىلىقى بار كىشىلەر ئۇنىڭ باھاردەك ئىللىقلىقىنى ھېس قىلغان.

خەلق ئىشلىرى ئىدارىسىنىڭ كادىرى جاڭ شۈەنكۈننىڭ ئېگىزلىك يۈرەك كېسىلى بار بولۇپ، ئېغىر بولغاندا نېمە يېسە شۇنى ياندۇراتتى. 2003 - يىلى چى ئەيچۈننىڭ كۆپ قېتىم ماسلاشتۇرۇشى بىلەن، جاڭ شۈەنكۈن دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى تۆۋەن، كىلىماتى ياخشى ناھىيەگە يۆتكىلىپ خىزمەت قىلغان، سالامەتلىك ئەھۋالىمۇ كۆرۈنەرلىك ياخشىلانغان. جاڭ شۈەنكۈن مۇنداق دېگەن: «مەن يولداش چى ئەيچۈن بىلەن ئۇرۇق - تۇغقانمۇ، دوستمۇ ئەمەس، ئۇنىڭغا سوۋغاتمۇ بەرمىدىم، لېكىن ئۇنىڭ ماڭا بۇنداق شەرتسىز ياردەم بېرىشى مېنى تەسىرلەندۈردى».

«تەشكىلات خىزمىتى كادىرلىرى پارتىيە ۋە خەلق بەرگەن ھوقۇققا ئىگە، ئادىل، ھەققانىي قىلالمىسا تەشكىلات كادىرلار خىزمىتىنى ياخشى ئىشلىگىلى بولمايدۇ، ئىشلەشكىمۇ مۇناسىپ كەلمەيدۇ.» چى ئەيچۈن دائىم ئادىل، دۇرۇس بولۇش تەشكىلات خىزمىتى كادىرلىرىنىڭ پۇت تىرەپ تۇرۇشىنىڭ ئاساسى، ئادەم بولۇشنىڭ يولى، توغرا كەيپىياتنىڭ مەنبەسى، دېگەن.

تەشكىلات بۆلۈمىنىڭ خىزمىتى ناھايىتى كۆپ، چى ئەيچۈن دائىم باشلامچىلىق بىلەن ئىسسىپنا قوشۇپ ئىشلىگەن، بەزىدە بەك كەچ بولۇپ كەتسە، ئۇ خىزمەتداشلىرىنى ئاۋۋال قايتىپ ئارام ئېلىشقا بۇيرۇپ، ئۆزى كېچىنى تاڭغا ئۇلاپ ئىشلىگەن. ئېگىزلىك رېئاكسىيەسى كەلتۈرۈپ چىقارغان كۆپ خىل كېسەل چى ئەيچۈننى تەكرار قىيناپ كەلگەن، ھەر كۈنى ئەتىگەندە دېگۈدەك ئويغانغاندا ئۇنىڭ بۇرنى قانىغان، ئۆزىمۇ ئوخشاش ياشتىكىلەرگە قارىغاندا خېلىلا قېرىپ كەتكەن.

ۋاپات بولۇشتىن ئون كۈن ئىلگىرى، چى ئەيچۈن ناچۇ بازىرىدا كېچىنى كۈندۈزگە ئۇلاپ ئىشلەپ بەنگې ناھىيەسىدىكى كادىرلار، ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ مائاش تەڭشەش جەدۋىلىنى ئىشلەپ بولۇپ، بەنگې ناھىيەسىگە قايتماقچى بولغاندا زۇكام بولۇپ قالغان. ئېرى يۈەن يۇڭ ئۇنىڭغا «زۇكامدىن ساقايغاندىن كېيىن ئاندىن قايتايلى!» دەپ نەسىھەت قىلغان.

«يىل ئاخىرىدا ئىش كۆپ، كېچىكتۈرۈشكە بولمايدۇ، چاغاندا بالدۇرراق قايتىپ كېلىشنى قولغا كەلتۈرۈشكە تىرىشىمەن، بىز چاغاننى ياخشى ئۆتكۈزەيلى» دېگەن چى ئەيچۈن. ھالبۇكى، بۇ ئايرىلىش مەڭگۈلۈك خوشلىشىش بولۇپ قالغان.

2003 - يىلى 12 - ئاينىڭ 12 - كۈنى، چى ئەيچۈن زىيادە چارچاپ كەتكەنلىكتىن مېڭىسىگە قان چۈشۈپ، قۇتقۇزۇش ئۈنۈم بەرمەي، يۈرىكى سوقۇشتىن توختىغان. ئاددىي ئۆتكۈزۈلگەن چى ئەيچۈننىڭ جەستى بىلەن ۋىدالىشىش مۇراسىمىدا، بەنگې ناھىيەسىدىكى كادىرلار، ئىشچى - خىزمەتچىلەر ۋە ئامما ئاپئاق خادا بىلەن ئۇنىڭ جەستىنى ئايلىنىپ، چەكسىز قايغۇسىنى بىلدۈرگەن.

چى ئەيچۈن ۋاپات بولغاندىن كېيىن، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسى مەركىزىي كومىتېتى تەشكىلات بۆلۈمى ئۇنىڭغا «مەملىكەتلىك مۇنەۋۋەر تەشكىلات خىزمىتى كادىرى» دەپ تولۇقلاپ نام بەرگەن. بۈگۈنكى كۈندە، بەنگې ناھىيەسىدىكى بىر ئېغىز كىچىككىنە چى ئەيچۈن خاتىرە سارىيىغا كىشىلەرنىڭ ياد ئېتىشى ئۈچۈن ئۇنىڭ ئىش ئىزلىرى ۋە تەۋەررۈكلىرى قويۇلغان.

بەنگې ناھىيەسىنىڭ ھازىرقى ناھىيەلىك پارتىيە كومىتېتى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزاسى، تەشكىلات بۆلۈمىنىڭ بۆلۈم باشلىقى لۇ كې مۇنداق دېدى: «چى ئەيچۈن قەلبىمىزدە قەد كۆتۈرگەن نامسىز ئابىدە بولۇپ، بىزنى يېڭى دەۋردە بۇرۇنقى شىزاڭ روھىغا داۋاملىق ۋارىسلىق قىلىپ، گۈزەل، بەختلىك شىزاڭ قۇرۇش ئۈچۈن يېڭى تۆھپە قوشۇشقا ئىلھاملاندۇرۇپ كەلمەكتە».

(بېشى 1 - بەتتە)

شۇنداقلا كارخانىلارنىڭ جەمئىيەت مەسئۇلىيىتى تۇيغۇسىنى تولۇق نامايان قىلىپ، كارخانىلارنىڭ ياخشى ئاممىۋى ئوبرازىنى تىكلەپ، بىر نىيەتتە ھەمكارلىشىش، ۋاقىتلىق قىيىنچىلىقنى ئورتاق يېڭىشتىكى كۈچلۈك ئاكتىپ كۈچىنى مۇجەسسەملىدى.

ئىجارە بەرگۈچى تەرەپ بىلەن سودىگەرلەر، ئىجارىگە ئالغۇچىلار مەنپەئەتى زىچ مۇناسىۋەتلىك بولغان تىجارەت سۇبيېكتلىرى، ئۇلار ئىچىدىكى ئوتتۇرا، كىچىك، ئۇششاق كارخانىلار ۋە يەككە سودا - سانائەتچىلەرگە نىسبەتەن ئېيتقاندا، ئۇلارنىڭ خەۋپ - خەتەرگە تاقابىل تۇرۇش ئىقتىدارى تۆۋەن، بۇ چاغدا ئىجارە ھەققىنى كېمەيتىش، كەچۈرۈم قىلىش ئۇلارنىڭ تىجارەت تەننەرخىنى تۆۋەنلىتىپلا قالماي، يەنە ئۇلارنى مەبلەغنى جانلىق ئوبوروت قىلىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلىپ، ئۇلارنىڭ يۇقۇم كەلتۈرۈپ چىقارغان زەربىدىن قۇتۇلۇپ ھاياتىي كۈچىنى تېزدىن ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە شارائىت يارىتىپ بېرىدۇ، شۇنداقلا ئىقتىساد، جەمئىيەت تەرەققىياتى چوڭ ۋەزىيىتىگىمۇ كۈچ قوشىدۇ. ئەلۋەتتە، ئىجارىگە بەرگۈچى تەرەپكە نىسبەتەن ئېيتقاندا، ئىجارە ھەققىنى كېمەيتىش، كەچۈرۈم قىلىش كۆز ئالدىدىكى پايدىدىن ۋاز كەچكەنلىكتىن دېرەك بېرىدۇ، ئەمما يىراققا نەزەر سالغاندا، سودىگەرلەر، ئىجارىگە ئالغۇچىلار قىيىن ئۆتكەلدىن ئۆتۈپ كەتسە، بۇ كىچىك «دەريالار»نىڭ ھاياتىي كۈچى ئەسلىگە كېلىدۇ، ئىجارىگە بەرگۈچى كارخانا بولغان «چوڭ دەريا»لارنىڭ سۈيىمۇ تەبىئىي ھالدا ئۇلغىيىدۇ.

ئاپتونوم رايوننىڭ ئالاقىدار سىياسەتلىرىگە ئاساسەن، يۇقۇم مەزگىلىدە يەككە سودا - سانائەتچىلەرنىڭ ئىجارە ھەققىنى كېمەيتىدىغان، كەچۈرۈم قىلىدىغان سودا ئىشلىرى بىناسى، سودا سارىيى، بازار ۋە كەسپلەر باغچە رايونى قاتارلىق ئىجارە بەرگۈچى تەرەپلەر شۇ يىلى ئۆي - مۈلۈك بېجى، شەھەر - بازار يېرىنى ئىشلىتىش بېجى تاپشۇرۇشتا ھەققەتەن قىيىنچىلىقى بولسا، كېمەيتىش، كەچۈرۈم قىلىشتا قىيىنچىلىق بارلىقىنى ئىلتىماس قىلسا بولىدۇ. سىياسەت قويۇپ بەرگەن پايدا كېمەيتىش، كەچۈرۈم قىلىش ياردەم پۇلى ئۇسۇلى ئارقىلىق قاتلاممۇقاتلام يەتكۈزۈلىدۇ، بۇ جەزمەن پۈتۈن ئاپتونوم رايوننىڭ ئىقتىساد، جەمئىيىتىنىڭ تېز تەرەققىياتىنى ئۈزلۈكسىز ھاياتىي كۈچكە ئىگە قىلىدۇ.

(«سۆز ھەممىگە» ئىستونىغا ماقالە ئەۋەتىش خەت ساندۇقى: xjrbplb@126.com)

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى ياڭزىجياڭ كوچىسى 1 - نومۇر. ئېلان باشقارمىسى: 5850783، تارقىتىش مەركىزى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028. پوچتا نومۇرى: 830051. گېزىتنىڭ يىللىق باھاسى: 336 يۈەن، ئايلىق باھاسى: 28 يۈەن، پارچە باھاسى: بىر يۈەن (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى: 102)